

**Zöldfelület kezelési Konceptió
(2023-2024)
Szada Nova Nonprofit Kft.**

- a 109/2023. sz. előterjesztés szerint javasolt módosításokkal egységes szerkezetben -

Szada Nagyközség Önkormányzata **Településfejlesztési Konceptiójában** az alábbiakat tűzte ki célul:

„A település közterületeinek folyamatos rendbe tétele, egységes arculat kialakítása – buszmegállók felújítása, zöldterületek, zöldsávok, fasorok, utcaburkolatok cseréje, utcabútorok elhelyezése, a zavaró közművezetékek földbe helyezése fontos feladat. Utcafásítások tervszerű megvalósítása. Új közhasználatú terek, zöldfelületek létrehozása. Belterületi erdők funkcionális bővítése.” 5.1.1

A település **Környezetvédelmi Programja** (2023-2024) a belterületi zöldfelületek megóvásával és fejlesztésével kapcsolatban a következő felelőséget írja elő a tervezési időszakra a Szada Nova Nonprofit Kft. számára is:

„A zöldfelület-gazdálkodás irányvonalának kijelölése, tervszerű fejlesztési lehetőség megteremtése, zöldfelület-növelés, ill. a szabadidős tevékenységek infrastruktúrájának megteremtése.

Ökológiai szemléletű Zöldfelület Fejlesztési Konceptió elkészítése és végrehajtása az Ökológiai Vízgazdálkodási Programmal összhangban (pl. közparkok, parkerdő, véderdők, pihenőkert, sétányok, játszótér kialakítása, burkolt felületek felbontása és növénytelepítés, esőkertek létrehozása, szikkasztás, a Jókai utcai szabadidőpark felújítása). Fenntartható közterület kezelés: teljes fűnyírás helyett részleges és váltogatott, méhlegelő, rovarhotelek létrehozása

A koncepción belül települési Fakataszter készítése

A Virágos Szadáért Mozgalom folytatása

(lakosság bevonása a saját tulajdonú zöldfelületek klímaérzékeny fejlesztésébe,

A „Virágos Magyarországért” környezetszépítő versenyben való részvétel” 3.8

A Társaság közszolgáltatóként vesz részt a szadai zöldfelület-kezelés feladatvégzésében. Ennek főbb tartalmi elemei az Éves Közszolgáltatói Szerződésben, részletes bontása az alábbiakban, finanszírozási feltételei pedig az Üzleti Terven szerepelnek.

Jelen üzemeltetési szemléletű koncepció a **tevékenység**, a **szervezeti felépítés** és a **lokáció** szempontjaiból helyezi rendszerbe a feladatokat és munkanemeket, mely legfontosabb célja tervszerű, hatékony és gazdaságos munkavégzés. Az tervezet része lehet azon **Ingatlanguzálkodási Konceptiónak** mely elkészítésére való szándék a *Településfejlesztési Konceptiójában* kimondatott.

A koncepcióban a területi mennyiségek hektárban, vannak megadva, nagyságrendi érzékeltetés céljából.

1. Erdők, fás területek

Erdőinkben az erdőgazdálkodó az Önkormányzat, akinek regisztrált erdészeti szakirányítója által meghatározott feladatait hajthatja végre a társaság. Ezen munkálatok megelőző tervezést és ütemezést igényelnek, ahol meghatározásra kerülnek a szervezeti és pénzügyi feltételek, melyek fennállása esetén Közszolgáltató vállalja azok elvégzését.

Az erdőnek nem minősülő **fás területek**, közterületi és egyéb Önkormányzati tulajdonon lévő fák kezelése belső és külső kapacitással végzendő.

A „veszélyes fakivágást”, gallyazást, légvezetékekbe benőtt, épület, út mellett álló, alpin technikát, esetleg kosaras autót igénylő, saját állományú dolgozói kapacitást meghaladó fakivágások, havária károk esetén szerződött partner segítségével végzi a társaság. Az egyéb fák „nem veszélyes” kivágását, metszését, gallyazását, sarjazását, útszakaszok széleinek tisztítását a kertészeti és szállítási részleg munkatársai csinálják.

Az Önkormányzat és a Szada Nova Nkft. által vásárolt, vagy pályázaton nyert **fasorok** telepítését, öntözését, metszését kertészeti szakértő szakmai irányítása mellett szintén a dolgozói állomány végzi.

Kapcsolódó tevékenység a fás szárúakkal kapcsolatos zöldfelületkezelés során keletkezett gallyak helyszíni vagy a Halesz utcai külső telephelyen (ezen tevékenységhez megfelelő engedéllyel rendelkező) történő **ágdarálása**.

A nyesedék, **mulcs** egy része a parkfenttartás során felhasználásra kerül, a fentmaradó részét értékesítésre szánja a társaság. Túlzott mennyiség esetén az energiaszektor ingyenesen átveszi, befogadói nyilatkozat alapján.

A fakivágások, gallyazások során keletkezett, ágdarálás közben frakcionált **faanyagból** az Önkormányzat szilárd tüzelőanyag támogatáshoz szükséges készletet biztosítja a társaság elsősorban, de a településüzemeltetés egyéb területein felhasználható alapanyag is kiválogatásra kerül.

A fás szárúak zöldfelület kezelésével kapcsolatban különös a jelentőségű a vegetációs időszakban és azon kívül optimálisan elvégzendő feladatok tervezésének, irányításának és ellenőrzésének rendszerszerű megszervezése az elkövetkező időszakban.

A Környezetvédelmi Konceptióban (3.8) 2024-re beütemezett Zöldfelület Fejlesztési Konceptión belül a települési Fakataszter készítése tovább segíti az üzemeltetés szervezését.

2, Kaszálás, gyommentesítés

A kaszálás során érintett lágyszárúak folyamatos nyírása nagy, erősen tagolt területen fokozott kapacitást és erőforrás felhasználást igénylő tevékenység a vegetációs időszakban. A legelterjedtebb pázsitfű félék különösen az esős időszakban nőnek hirtelen, míg az invazív özöngyomok, például a parlagfű, a kínai keserűfű vagy a szolidágó a száraz hónapokban is fejlődik.

Szada teljes kezelendő zöldfelület nagyságával kapcsolatban nincs pontos adat, így az elsősorban lágyszárúak által benépesült terület mérete sem meghatározható.

A társaság feladatai közül a kaszálás a legkevésbé kiszámítható a változó időjárás miatt. A fű és a gyomnövényzet állapotának folyamatos monitorozása kidolgozandó részfeladat.

A feladat jelentős részét a kertészeti és szállítási részleg munkatársai a kézi robbanómotoros fűkaszán és a ráülős fűnyírón kívül, szárazúzóval, rézsű kaszával felszerelt traktorral láthatják el. A frekvenciált területek fűnyírását szerződött partner bevonásával biztosítja a társaság. Az ütemezés kaszálási tervtáblázat, a fűnövekedés és az időjárás figyelembevétele alapján kerül megállapításra.

A füves területek gazdaságos, esztétikus kezelésében különös jelentősége van a frekvenciáltság, funkció szerinti osztályozásnak. Így közelebb kerülünk az üzemeltetés tervezéséhez szükséges mennyiségi adatok meghatározásához.

Park szintű kaszálás: 3 ha, évi minimum 8 kaszálás.

Frekventált területek: Jellemzően közút, gyűjtőutak menti területek. 4 ha, évi maximum 8 kaszálás.

Közepesen frekventált területek: Kevésbé beépült gyűjtőutak, beépült területeken lévő Önkormányzati telkek 2 ha, évi 2-3 kaszálás

Mellékutak, egyéb önkormányzati tulajdonú ingatlanokon csupán inváziós növények elterjedése megelőzését célzó kaszálás. „*Fenntartható közterület kezelés: teljes fűnyírás helyett részleges és váltogatott, méhlegelő, rovarhotelek létrehozása*” *Környezetvédelmi koncepció 3.8*

Védett természeti területek: Kezelési terv alapján történő kaszálás. „*A helyi szinten védett természeti területek természetvédelmi kezelése terv alapján (gyommentesítő kaszálások, inváziós fajok kivágása stb.)*” *Környezetvédelmi Koncepció 3.7*

A 2023-ra tervezett *Környezetvédelmi Rendeletben* meghatározható további lakossági felelőség is. Mi szerint, a járdacsúszásmentesítésén és a csapadékvíz elvezető árok tisztántartásáról való gondoskodáson felül, minden ingatlantulajdonos gondozza a telke előtti növényzetet. Ez az intézkedés lényegesen megváltoztathatja a Társaság, így a tulajdonos Önkormányzat felelőségét.

A gyepfelületek gondozásának legfontosabb jövőbeni kihívása a gépesítés lehetőségeinek megteremtése. A szárazúzóval, rézsű kaszával, ráüllős fűnyíróval gondozható felületek növekedése jelentősen csökkenti az anyagi ráfordítás mértékét, ezért a mikródomborzat e-szempontrú átalakítása folyamatos feladat.

3. Parkfenntartás

A következőkben a használat és az üzemeltetés szempontjából egy egységként kezelendő területeket soroljuk fel az elhelyezkedésük, növény és állatviláguk, műtárgyaik állapota és egyéb hangsúlyos sajátosságai rövid áttekintésével.

A hatékonyság végett fontos hangsúlyozni, hogy ezeken a területeken a zöldfelületkezelési tevékenység végzése mellett a köztisztasági, építménykarbantartási és rendezvények logisztikai feladatok is tervezendők.

A település frekventált részein elhelyezkedő ágyások, virágos felületek évelőkkel, fákkal és cserjékkel betelepítése, a Környezetvédelmi Koncepció 3.8. és a jó hagyományok ápolásának elvárásai szerint, 2022-ben elfogadott beültetési terv alapján történik 2023 tavaszán.

Koncz park

A település Északnyugati részén helyezkedik el a Szőlőhegyi településrész lábánál a Diósok területén.

A parkon a Hajagos patak folyik keresztül, mely a Kisfaludy utcától a Szociális Otthon parkjáig elhelyezkedő forrásokból táplálkozik.

Területen régen strand volt kialakítva, majd a búcsúk helyszínéül szolgált. Pályázati megvalósítás során a parkosítás megkezdődött, és egy mesterséges tó került kialakításra. A szomszédos Szociális Otthon 2 hektáros területű kertjétől, bár kerítés választja el mégis egy összefüggő, zöld területhez tartoznak.

Az élővilág szempontjából, egy élőhely.

Teljes gondozott terület: 0,8 ha

Növényzet: A terület java részt kaszálandó fűfelület, melyet sétálóutak szegélyeznek. A széleken fás szárú növényzet található, melyek sajnos java részt „ártéri”, kevésbé értékes fafajokból állnak. Ezek kezelése, cseréje őshonos, nemes parkfákra folyamatos feladat.

Állatvilág: A vízfolyások és a tó miatt rendszeresen találkozhatunk békával, tőkés récékkel, a vízben halak élnek. A környékbeliek elmondása szerint egy vidracsalád is él a környéken. A Hajagos patak lápos területei felől rókák járnak vadászni a kacsákra. Az Otthon kertjével együtt kiváló élőhely az énekesmadarak, fakopáncs, zöld küllő stb. számára.

A tóban az ott élők által elengedett halak élnek. Aszályos időszakban többször kiszáradt vagy erősen lecsökkent a vízszint. Ezért annak vízmegtartásáról, utánpótlásáról gondoskodni kell.

Műtárgyak: A tóparton található stég, színpadi jellegű építmény állapota erősen leromlott, felújításra szorul. A park területén található többi műtárgy (padok, hulladékgyűjtők) állapota lényegesen jobb, de azok javítására, felületkezelésére, mennyiségi bővítésére időt és pénzt kell tervezni.

Székely-kert

A Központi településrészen található, mely a Székely Bertalan Művelődési Ház és Könyvtár használatába tartozó, zárható terület. Az ingatlanon rendszeres önkormányzati rendezvények, nyári táborok mellett kiállításmegnyitók, esküvők, koncertek, kertmozi is megszervezésre kerül. Gyakran érkeznek óvodás és iskolás gyerekcsoportok egy-egy foglalkozás órára és egyénileg is sokan látogatják.

A kert szinte összeér a Mélyárok parkkal és a Jókai és Aranyhegy utcai erdőfelülettel. Kevésbé helyhez kötött élőlények számára adott az átjárás.

A területen belül nagy a szintkülönbség, mely adottság lehetőségeket rejt, de feladatot is ad egyaránt. A kert kerítésén kívüli terület is parkhoz tartozik.

Teljes gondozott terület: 1,2 ha

Növényzet: A parkban található az emblematikus, több mint 100 éves eperfa, mely Szada címerében is megtalálható. Tőle pár méterre egy hasonló korú körtefa áll. A park közepén nemes fák adnak árnyékot, a míg a külső részeken kevésbé értékes fiatal facsoportok helyezkednek el.

Állatvilág: A parkban mókus, keleti süni is előfordul, énekesmadarak, harkály is gyakran látható.

A 2023-as év nagy feladata a kerttel kapcsolatban, a szomszédos Petrák ház hátsó kertjével való területének bővítése. Az idén a kerítések elbontásának, tereprendezés földmunkáinak, bozótirtásának, illetve az itt található gyümölcsfák ifjító metszésének, sövénynövény telepítésének a munkálatai vannak betervezve.

Műtárgyak: A műteremház mellett található színpad 2022 év során új padlózatot kapott, és a padok javítása is megtörtént. A pergola állapota a felületkezelés elmaradása miatt erősen leromlott. Annak felújítása szükséges. A további parkbútorok, ivókút stb. beszerzése, telepítése már a bővített területtel együtt történő tervezés során kerül meghatározásra.

Mélyárok park

Szada központjában található összefüggő zöldfelület, melynek gondozott része folyamatosan bővült. A területen és közvetlen közelében számos forrás található, melyek a parkban összefolynak és a Mélyárok patakot táplálják. A források felméréséről a Veresegyházi Tavirózsa Egyesület 2020-as” Szadai Források katasztere” című tanulmányában bővebben olvashatunk.

A megelőző és jelenlegi képviselő-testület célja a terület bővítése, a kapcsolódó ingatlanok tulajdonjogának megszerzése. A hosszabb távú lehetőség egy olyan rekreációs gyalogos, akár kerékpáros közlekedésre is alkalmas „zöld folyosó”, melyen a patak mentén a fenyvesi településrész és Veresegyház is megközelíthető (*Településfejlesztési Konceptió A3 alapján*). A gabionos meder kialakítást követően az önkormányzat a terület bekerítéssel nem körül határolt részeket a tulajdoni viszonyoktól függetlenül intenzíven gondozza a Szada Nova NKft. közreműködésével. A sétány mellett lévő KMB-s és polgárőr ház sorsáról a képviselő-testület még nem döntött, így azokat nem tekintjük az üzemeltetési egység részének. A Településfejlesztési Konceptió 5.1.1 alapján a kialakítását tűzte célul a képviselőtestület a Mélyárok parkban.

Teljes gondozott terület: 0,9 ha

Növényzet: A meder kialakításos beruházás során a fás szárúak jelentős részét kivágták, inkább a Főtérhez közeli út mellett maradt meg az ősfás jelleg. A sétány mellett néhány éves telepítésű faszor található. Az igen tagolt és domborzatilag is változatos parkban nagy a kaszálandó zöldfelület. Jellegzetessége, hogy nem gépesíthető. A vízfolyások és a Gyepes forrás mellett vízparti növények is kezdenek megjelenni. A Székely Bertalan út mellett lévő szobor közelében cserjék, virágos felületek is ki lettek alakítva.

Állatvilág: A vízparti környezetre jellemző kételtűeken kívül sünök, madarak találnak otthont. 2020-ban egy elhullott vidrát is találtak a területen.

Műtárgyak: A szobor közelében lévő műtárgyak felújításra szorulnak, a sétány melletti padok, asztal néhány évesek, ezért csupán állagmegóvásuk indokolt.

Az állapotfelmérés, dokumentálás és az azok alapján végzett zöldfelület kezelési munkákon túl a parkkal kapcsolatos hosszútávú tervek elkészítéséhez szükséges a terület határainak végleges meghatározása és az ezzel kapcsolatos ügyekben történő eljárások előtérbe helyezése.

Dobogói Szabadidő Park

Dobogó településrészen az Ősz utca két oldalán elhelyezkedő, összefüggő zöld felület. A Rózsa utca és a Napóra között lévő sportcélra is kiválóan kialakítható, kaszálandó füves terület, az amellet elhelyezkedő jó állapotú kiserdő, a Piac körül található tér és a későbbiekben közparkká minősített erdővel egészül ki a Tél utcáig.

Teljes gondozott terület: ~~0,6 ha~~ 2,3 ha

Növényzet: A Rózsa utca, az Ősz utca és a kerékpárút egy része mellett 2021-ben telepített faszor. A ligetes akácerdőn kívül egyéb fás szárúak nem találhatóak. A sportcélra szolgáló, és a piac környezetében lévő fűfelület kaszálandó a kerékpárútig. A Napórában és a sziklából folyó ivóvíz közelében, virágos ágyások vannak kialakítva és olasz nád került kiültetésre.

Állatvilág: Sajnos a nagy forgalom miatt még a madarak is visszahúzódtak az erdőbe, ezen további növénytelepítéssel lehet enyhíteni, melynek a védelmi, térkijelölő funkciója sem elhanyagolható.

Műtárgyak: A parkban védelmi és kényelmi funkciókat betöltő műtárgyak (kerítés, pad, asztal, hulladékgyűjtő) szintén nincsenek.

~~A Piac melletti játszó és közösségi tér céljából leválasztott erdőterülettel kapcsolatos tervek ismeretében szintén ehhez a zöldfelületkezelési egységhez kapcsolhatóak.~~
~~A közparkká minősített erdőterület tervezés után játszótér, futókör, esőkert és egyéb szabadidős tevékenységek helyszíne lehet.~~

A sportcélra használható Rózsa utca melletti terület megtervezése, biztonságossá tétele szintén üzemeltetést segítő tulajdonosi döntéseket igénylő feladat.

Szőlőhegyi szabadidő park

A szőlőhegy településrészen található Szőlőhegyi Sportcentrum, játszótér és a Gyermekek Házi orvosi és Védőnői Ház (Szabadság u 15) kertjének blokkjai szintén egy üzemeltetési egységnek tekintendők. A Szabadság utca felől fás, cserjés védősáv választja el a sport és rekreációs célokat szolgáló területeket.

Teljes gondozott terület: 0,5 ha

A 2020-ban átadott játszótéren a friss telepítésű fák mellett az átalakítás során meghagyott több tíz éves lombos és fenyőfélék találhatóak, annak játszótéri elemei újszerűek.

A Sportcentrum üzemeltetése 2023 január 1-től a Szada SE utódjaként a Szada Nova Nkft. feladatai közé tartozik. A füves pályát szegélyező fás, cserjés növényzet metszése, gallyazása, helyenként cseréje szintén folyamatos feladat.

A Gyermekek Házi orvosi és Védőnői Ház kertjének kaszálását a társaság az rendelő felépítése óta intenzíven végzi. Az épület körül található nagy zöld felület közösségi használatra történő alkalmassá tétele előtt a telek megosztása a tervezést megelőző sürgős feladat.

Főtér-Központ

A Központ nem klasszikus park, nagy utakkal, parkolókkal burkolt felülettel rendelkezik, azonban üzemeltetési szempontból mégis egy egységet képez. Számos intézmény kisebb-nagyobb előkertje, buszmegálló, főtéri ágyások és játszótér is tartozik ehhez a részhez. Gyalogúttal kapcsolódik a Mélyárok parkhoz, mégis jól elhatárolható attól. A központnál különösen nagymértékű a köztisztasági feladatok elvégzése okozta terhelés a dolgozókon.

Teljes gondozott terület: 0,5 ha

Növényzet: A területen a Faluház előkertjében álló mammutfenyő és a foghíjas gesztenyefasoron kívül jellemzően kisebb növekedésű díszfák találhatóak. A kaszálendő felület az új játszótérrel együtt pár ezer négyzetméter. Tehát inkább az élőlő virággal telepített

ágyások és az egynyári növényekkel beültetett balkonládák, kaspók gondozása a kertészeti részleg jelentős kapacitását igénybe vevő feladat.

A központban található műtárgyak a fokozott igénybevételnek és a folyamatos karbantartás hiányának köszönhetően néhol erősen felújítandó állapotban vannak.

Az óvoda bővítéshez kapcsolódó új parkoló és az elköltöztetendő Főtéri játszótér helyszínének, valamint az új játszótér (Gyógyszertár mögött) kertészeti terve még ismeretlen. Ezért azok kidolgozása mielőbb szükséges.

A Szada Nova Nkft. park jellegű üzemeltetési egységekkel kapcsolatos teendői

Talajvizsgálat

Helyszínrajz közművekről, mikro domborzatról, vízfelületekről és folyásokról, műtárgyakról (határ, építmények: kerítés, utak, térfelületek, épületek, játszótér, parkberendezési tárgyak jelölése)

Botanikai feltérképezés (sorfák, parkfák, díszcserjék, sövények, örökzöld cserjék, fenyők, rózsák, kúszónövények, virágos felületek, ágyások, virágtartók, kaspók, balkonládák)

Növényvédelmi és favédelmi kiviteli terv készítése

Kertészeti részleg szakmai irányításának, betanításának megszervezése

A munkanemek ütemezésének kialakítása

- metszés (fenntartó, ifjító, légvezetékek, táblák)
- fakivágás, telepítés, átültetés, pótlás
- öntözés
- növényvédelem
- fűnyírás, kaszálás, gyomlálás
- takarítás, lombsöprés
- műtárgyak karbantartása

Gépesítés lehetőségeinek kidolgozása

Fejlesztési lehetőségekkel kapcsolatos javaslatok összegzése, tervek elkészítése

4. Természetes élőhelyek támogatása, környezetvédelem

Szada Környezetvédelmi Programja (2023-2024 alapján természetvédelmi *kezelési tervek* elkészíttetése, az abban foglalt feladatok végrehajtási feltételeinek megteremtése a 2023-ban kitűzött cél. A társaság elkötelezett a környezetvédelem irányában, ezért a munkautasításokat is tartalmazó terv elkészültéig is részt vesz akció jelleggel természeti értékeket védő, támogató tevékenységekben a kapacitás függvényében. Például: Teszedd! program, Lápipócos tó medermélyítés, LOGOS pályázat megvalósítás.

(Az eredeti Konceptióhoz tartozó Látványtervek és kiültetési tervek változatlanok.)